

УДК 315.774

Володимир Євгенович Шедяков

РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН В КОМПЛЕКСІ ЗАСОБІВ МОДЕРНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій

Світ входить до стану, серед характерних рис якого є формування інформаційного суспільства постмодерна. Отже всі найважливіші події, котрі людство переживає на зламі XX-XXI століть, тим чи іншим чином пов'язані зі зміцненням тенденцій постмодернізації соціального життя. Все активніше заявляє про себе процес змін, які передбачають співіснування, перехрещення і резонування різноманітних тенденцій розвитку, серед котрих (на відміну від модерну) жодна не може претендувати на виключне значення, що дозволяє не зазнаючи шкоди абстрагуватися від інших. Внутрішні процеси кожної країни, її здатність відповідати на виклики постсучасності та використати нові можливості, без сумніву, вкрай специфічні. Але в умовах глобального домінування законів інформаційного світу окремим країнам доводиться покорятися цим процесам поза залежністю від суб'єктивного бажання та бачення ситуації. У цій ситуації небезпечною є недооцінка труднощів і довготривалості трансформації, в яку вступила Україна. Відтак потрібне усвідомлення того, що перед країною стоїть не завдання звичайної стабілізації, а проблема всеохоплюючих системних інституційних і соціокультурних перетворень. При цьому розповсюдження інформації (насамперед, через Інтернет) стає значним чинником соціального вирівнювання, але диференціює можливість доступу. На сьогодні саме інформаційна сфера, розповсюдження потрібних систем смислів та цінностей стає важливою складовою технологій "різнокольорового оксамиту", формування та трансформації соціальних рухів. Втім громадська думка формується інформаційним простором переважно за закономірностями буденної (а не теоретичної) свідомості – з обмеженою рефлексією трансформацій.

Формулювання мети статті. Виклад основного матеріалу

Тому системне вирішення протиріч, які виникають під час цього процесу, багато в чому залежить від стану та характеру інформаційних відносин. Визначальним елементом виробництва та соціального життя довгий час переважно вважалася праця: вона надавала ресурсів економічному росту, обумовлювала якість життя, формувала цінності та відводила конкретні сфери фаховим і соціальним групам. Разом з тим, вихід за звичні межі модерну розташовує поряд працю, навчання та гру в творчому процесі та змінює механізми подальшого відтворення та розвитку соціально-інформаційних

відносин. Часто людина живе в штучному (а то й ілюзорному) світі, грає в вигадане життя. Отже зміцнюється можливість результативного перетворення соціальних і індивідуальних ілюзій на реальність буття – та навпаки, навіювання думок, стандартів, підходів, відтак – діапазон маніпулювання (як внутрішнього, так і зовнішнього) людиною, групою, суспільством. Втім вивчення інституціональних і ціннісних засад організації різних типів господарських спільностей, альтернативних підходів до оцінки систем стимулювання дозволяє долати жорсткий виробничий детермінізм, відмовлятися від аналізу та оцінки господарських ситуацій і процесів виключно з позицій безвідкладної користі, переходити до дослідження індивідуальної поведінки, соціально-інформаційних відносин та суспільних процесів з урахуванням історико-культурних, морально-психологічних, релігійно-етичних традицій, плюралістичних моделей персонального та групового вибору. Безумовно неправомірним при цьому уявляється зведення логіки змін у соціально-інформаційних відносинах виключно до детермінації культури технологічними інноваціями. Важливого значення набуває вплив саме культурного середовища на появу і сприйняття суспільно-політичних і техніко-технологічних нововведень. Гуманізовані технології постмодерну тому не є соціально нейтральними, вже на стадії проектування в них закладається свідомо орієнтація на розвиток і збагачення культури, що трансформує вимоги до управлінських технологій, зокрема – інформаційної сфери [1-4].

За цих умов саме соціальне управління здатне інтегрувати соціальні відносини соціуму, де переміжаються уклади традиційні, модерністські та постмодерністські. Причому врахування лише найбільш очевидних зв'язків та механізмів (наприклад, монетарних) веде до виникнення з уваги широкого спектру регулятивних реакцій суспільства як соціально-політичної та соціокультурної цілісності. Відповідно, коли міф швидкого та безболісного переходу до кращого майбутнього розвіявся, виникла масова тяга до міфічного світосприйняття та спрощеного пояснення складних процесів, прихильність до силових рішень, зросло відчуження людей від політики, влади та праці. В цих умовах глибина та своєрідність перетворень взагалі визначають появу більш комплексних проблем, завдань і тому потребують нових механізмів управління. Насамперед саме в інформаційній сфері при постмодернізації суспільного життя і зміні світогосподарських зв'язків, суттєвому

перетворенні соціально-інформаційних відносин виявляється недостатність старих підходів до організації та регулювання останніх, відчувається гостра потреба у створенні принципово нової управлінської парадигми. Особливе її значення випливає з потреби розвитку соціальної творчості для успішного включення України в процеси нової модернізації в постсучасних умовах з власною специфікою. З одного боку, нова епоха створює умови для розгортання свободи, різноманітності, діалогу. З іншого боку, якщо відпущені часом можливості будуть прогайні, тим самим будуть необертаємо лімітовані можливості наступного історичного розвитку. Вихід за кордони минулого "коридору свободи" може обернутися не тільки проривом до позитивних постіндустріальних перспектив, але й поверненням до соціального канібалізму та відлюдкуватості. Тому надзвичайно важливо бачити у наявних протилежностях початок довгої та складної трансформації України в контексті глибоких загальносвітових змін. Їх аналіз дуже ускладнений через нестачу, фрагментарність і, часто, просто відсутність належного емпіричного матеріалу, але він є надзвичайно важливим для вироблення вірних стратегічних рішень.

Особливим питанням історії вивчення соціальних відносин у нашій державі є марксистська теоретична спадщина. І тут здається невдалим (та не відповідаючим тенденціям постмодерну) будь-який однобічний підхід. Марксизм створив науковий апарат, що увійшов до класичних надбань соціальних наук, але, разом з тим, припустив антигуманну інтерпретацію суспільного життя та відповідну соціальну інженерію. Праця була усвідомлена марксизмом як наріжний камінь генезису людини і суспільства, всієї соціальної архітектоники, але, одночасно, вивчення трудових відносин розчинялось в аналізі відносин виробничих. Статус монополю домінуючої ідеології, безумовно, заважав розвитку як власне марксистських, так і альтернативних теоретичних і методологічних підходів. Однак, шалені потуги "спалити все, чому поклонялися" були б безплідними, заперечували б реальний історичний досвід нашого народу й ресурси докторини, що мала особливі, унікальні умови розвитку. Зокрема, специфіку багатьох характерних рис модернізації суспільства теперішнього типу виявив миросистемний аналіз на перетині сучасних та постсучасних тенденцій: О.Ахієзер, Л.Беляєва, Беркем аль Атомі, І.Бусигіна, О.Буторіна, І.Валлерстайн, А.Ермолаєв, А.Етціоні, В.Зарін, Н.Зарубіна, В.Іноземцев, М.Калашніков (В.Кучеренко), О.Ківа, Н.Козлова, В.Козловський, Кочергін А., Ю.Красін, В.Кремень, С.Кургінян, І.Ільїн, М.Лапін, О.Мамалуй, С.Матвеева, А.Мельвіль, А.Мігранян, Н.Моїсєєв, Н.Полякова, Ю.Осіпов, Ю.Палкін, А.Паршев, С.Платонов, Г.Померанц, Є.Режабек, В.Рукавішніков, М.Старіков, Д.Табачник, С.Уралов, А.Уткін, І.Чернікова, В.Федотова, В.Шамрай, І.Шургаліна тощо. Причому риси карнавальності, неорганічності, мозаїчності (М.Бахтін, О.Ахієзер, С.Попов) часто є іманентними для стану "між" Проектами суспільного розвитку та для культури постмодерну, а відповідна можливість інструментального використання міфів базується на трактуванні їх змісту науковою школою О.Лосєва як смислового,

стратегічно-символьного й образного явища особи. Слід підкреслити також загальне світоглядне значення робіт Ф.А.фон Хайєка, Л.фон Мізеса та К.Поппера, які гранично чітко сформулювали проблему меж ефективного управління соціальними процесами, запропонували варіанти її вирішення та застерегли щодо небезпеки раціоналізму, утилітаризму та сцієнтизму в інтерпретації громадського життя.

Разом із тим, дослідження цих проблем часто проводяться відокремлено, коли підходи та інструментарії різних шкіл не підтверджують, а послаблюють один одного. Практична і теоретична апологетика адміністративного управління, його методів і системи прийшла до природної кризи. Але кризові моменти проявляються і в загальносвітових тенденціях розвитку раціонально-біюрократичного керівництва. Тому світова спільнота шукає нових шляхів та моделей у цій сфері. Західна теорія та практика управління детально розробили та застосували управлінські моделі, що притаманні стабільній ринковій економіці. У країнах колишнього соціалістичного табору виходили численні монографії з управління в господарській системі стабільного адміністративно-біюрократичного типу. Але майже відсутній аналіз соціального управління під час перехідного періоду. Рекомендації, які базуються на особливостях змін господарської структури США у 30-ті роки чи Німеччини в 50-ті роки минулого сторіччя, часто малоплідні: інші часи, інші проблеми. Нарешті, вся система світогосподарських зв'язків зараз переживає стан, близький до інституціональної невизначеності. Проведення постмодернізації (постсучасної модернізації) передбачає комплекс змін інституціональних і, передусім, культурного середовища, що виводять суспільство за рамки індустріальних форм життя. Теоретичне і практичне ігнорування цих змін, орієнтація регулювання виключно на лінійний характер розвитку соціально-інформаційних відносин, спроби некритичного запозичення західних управлінських шаблонів, сформованих у межах модерністського світосприймання і акцентуючих економічну організацію соціально-інформаційних систем – все це, на нашу думку, може посилити тенденції дезорганізації посткомуністичного суспільного життя, виробничого апарату країни. Тому набагато перспективнішою є розробка форм і механізмів управління, що ґрунтується на врахуванні постмодерністського характеру соціальних змін, робить наголос на соціокультурних чинниках організації інформаційних відносин в комплексі засобів модернізації соціально-інформаційних систем, дозволяє застосувати широкі резерви промислової демократії та управлінські композиції, утворити на цій базі умови для масового розвитку творчості. Постмодерні підходи до соціального управління взагалі не перекреслюють, а актуалізують потенціал модерну. Але, разом з цим, вони відкривають і нові можливості, пов'язані з більш активним використанням традицій і звичаїв, колективних відносин і взаємодій, неформальних комунікацій і соціальних мереж, з синтезом елементів керованості, самокерованості та некерованості. Ця ситуація підштовхує до пошуку концептуальних рішень соціального масштабу,

систематизування нового досвіду, поєднання елементів наукової новизни та явного прикладного спрямування, включно до прийомів smart power, методів захисту суспільства від можливості гуманітарної інтервенції, майданних технологій різноманітного оксаміту. Актуальність, важливість, а також недостатність розроблення проблеми, наявність у ній ряду гостродискусійних питань зумовили мету статті – обґрунтування необхідності, можливості та шляхів вдосконалення соціального регулювання інформаційних відносин в комплексі засобів модернізації соціально-інформаційних систем.

Відповідні соціальні суперечності сьогодення, на нашу думку, мають досліджуватися в ситуації синхронного накладення процесів модернізації (домодернізації недомодерна) та тенденцій постмодернізації, і котрий базується на категоріальному ряді: тип соціально-інформаційних відносин; тип організації соціально-інформаційних відносин; тип особистості; тип культури соціально-інформаційної системи; тип суспільства; тип господарства; тип управління і, відповідно, тип модернізації. Постійні зміни у соціальному житті потребують інноваційного управління, самодіяльність ініціює його синергетичний, самоорганізуючий характер. Необхідність руху від раціонально-бюрократичного управління соціально-інформаційними відносинами класичного модернізму країн Заходу та адміністрування в комуністичних країнах до інноваційно-синергетичного управління постмодерну має замінювати як базу режиму суспільного регулювання: усього комплексу цілеспрямованих впливів на соціальні процеси для приведення суспільства до заданого стану чи збереження певних параметрів його функціонування – “жорсткі” соціальні технології “м’якими”, отже – прийоми директивного управління на стимулювання бажаних трансформацій [5-9]. В умовах відсутності єдиної логіки та лінійності модерну соціальні зміни набувають багатовекторності й багатозначності, потребують урахування спонтанного та самокерованого характеру процесів, орієнтуючи як на широке застосування відносин виробничої демократії, гнучких режимів роботи, збагачення діяльності, групової організації, корпоративної культури, так і на впровадження проектно-матричного управління. Відтак відповідно до зміни середовища формуються соціально-інформаційні відносини та шляхи розвитку структур: традиційних, раціонально-бюрократичних, раціонально-інноваційних та інноваційно-синергетичних.

Причому зміни суспільства, соціально-інформаційних відносин і процесів їх модернізації можуть інтерпретуватися як єдиний процес з елементами ритмічності. Протилежність відчуженої праці і творчості передбачає неможливість однолінійного розвитку соціально-інформаційних відносин (що мало бути реальним при абсолютному домінуванні одного з факторів). Тому саморозгортання соціально-інформаційних відносин являє собою складну, неоднозначну, багатопланову картину – як і весь соціальний розвиток. Отже для проявлення соціального аспекту інформаційного суспільства суттєве значення мають принципи: 1) складності соціального

розвитку; 2) емергентності (суттєвої ролі випадку); 3) сполучення необоротності та оборотності; 4) нестійкості та нерівноваги; 5) синкретичності. Природно, обраний підхід має переваги перед монолінійними екстраполяціями завдяки: 1) наданню бази прогнозування якісних перемін; 2) зміні ідей одномірного підходу боротьбою різноманітних тенденцій; 3) виникненню підстав для оцінки динаміки спільностей і з позиції загального розвитку, і з боку періодичних коливань за всіма “централізація – децентралізація”, “порядок – хаос”. Виникнення якостей циклізму пов’язане і з культурно-цивілізаційним, і з соціально-виробничим аспектами соціальності інформаційних відносин: передусім, з ритмами “великих кондратьєвських хвиль”, розвитку цивілізацій-макрорегіонів і регулювання інформаційних відносин в комплексі модернізації соціально-інформаційних систем.

Вже Модерн формує нову культуру спільної діяльності, комунікації, кооперації, передбачає особливий стан суспільства та культури, де нормативним є масове, стандартне виробництво та сприйняття інформації, але породжує проблеми “самітності в натовпі”, війни кожного проти всіх, озлоблення, невідповідності людини до потреб оточення. Відтепер вже самим відношенням до засобів виробництва закладена соціальна інформація та характеристика відносин. Постмодерн успадковує і використовує цю соціальність, розкриваючись через диверсифікацію та різноманітність культури, її безрепресивність, толерантність, полілогізм, подолання канону, “свято опору системі”: мало бачити в людині носія робочої сили, потрібно забезпечити розвиток особистості, тому що найбільшим виробничим чинником стає одухотворена творчість людини. Постмодернізація змінює не тільки окремі соціальні інститути, але й усе культурне середовище, відносини, структури. У цій ситуації збільшується гетерогенність, невизначеність, взаємопроникання фрагментів різних структур, рухомість меж, кардинально змінюється співвідношення норм і аномалій. Причому сьогодні Україна змушена вирішувати нові завдання, не завершивши процеси подолання колишніх проблем. Глобальні процеси постмодернізації захопили країну в ситуації нерозв’язаності й частини завдань нормативного модерну. Суттєвою проблемою також є перетворення дійсності на ілюзію – і навпаки при розповсюдженні “гри в життя” з рішенням неіснуючих проблем і створенням непотрібних речей, активним формуванням ілюзорно-віртуального миру, коли немає стабільної зовнішньої опори у загальної ідеології, єдиної культури, стереотипної науки. В свою чергу, розповсюдження багатоскладового життя, що “кидає виклик” людині, необхідність покладатися на себе, самокритичність взагалі не локалізуються у будь-якій окремій сфері. Зростання антропоцентристських тенденцій збагачує потенціал вибору: людина вміє і знає більше, ніж усвідомлює. Новий діапазон соціальних ролей людини та доступу до інформації посилює вплив культури на її сприймання та інтерпретацію.

Безумовно, посилення постмодерністських орієнтацій відбувається неоднозначно: воно диференціюється для різних професійних і

демографічних груп, відчуває вплив “великих кондратьєвських хвиль” і циклів культурного розвитку, часто набуває прихованих, інверсійних чи минулих форм. В цій ситуації корисними стають не стільки разові спеціальні рішення, скільки регулювання середовища, яке має підтримувати прогресивні тенденції, створення точок їх конденсації та відповідного маневра ресурсною базою. Однак в останні роки багато вчених надмірно поклалися на уявну всесильну магію кредитно-грошової політики, але звертали замало уваги на складні рішення у сфері суспільних відносин. Повна вартість втрачених прибутків величезна. Українське суспільство все ще має пройти складний шлях модернізації соціально-інформаційних систем і зміни ресурсів регулювання інформаційних відносин. Без цього неможливе значне підвищення продуктивності праці, становлення нових галузей та технологій.

Проте у постсучасній ситуації виживання припускає не просто перманентну венчурну інноватику, а концентрацію на ній всіх зусиль суспільства, з'єднання ривків, надзусиль, коли “рватися з сил, зі всіх сухожил” не тільки правильний, а єдино можливий спосіб діяти, щоб забезпечити гідне життя. Майбутнє належатиме країнам, котрі запровадять ефективну модель конкурентності людського потенціалу, освіти та науки, адже через канали науки приходять передові технології. Відтак, потрібна не просто чергова реформа управління, а глибокі суспільні зміни, які потрібно і можливо регулювати. На жаль, для багатьох представників еліти та соціальних груп сприйняття Європи обмежується системами соціальних стандартів і гарантій, а також безпеки. Але досягнення і підтримка цього стану базується на вмінні кожного використати та відстоювати свої права, в тому числі – на реальному (а не тільки формальному) відборі концепцій та механізмів регулювання. Ліквідувати надцентралізацію, монополізм, номенклатурну систему – це й значить підірвати у корні найміцнішу матеріальну базу бюрократизму в області соціальних стосунків, відновити керованість, яку втрачено. Звідси й тісний зв'язок економічних перетворень з демократизацією і ростом творчої активності, бо без гласності та широкої самодіяльності неможливо упоратися з бюрократичними наростами на суспільстві. І хоч це надто болоче протистояння, пов'язане з масовими труднощами та загостренням ряду проблем, сам факт демократизації суспільства, соціальної сфери, усього суспільного життя надає підстави для оптимізму. Постмодернізація трудових відносин орієнтує на відхід від культури агресії і монологу, насильної соціалізації і стандартизації особистості, на подолання напруженості між учасниками процесу виробництва, на забезпечення механізму консолідації та вирішення конфліктів. Відповідно, суспільство, відповідно, переструктурується скоріше на підставі нових солідарностей, які виникають із тенденцій творчої самодіяльності, ніж колишніх ідеологічних, професійних, класових груп, – що радикально змінює межі та можливості ефективного соціального регулювання. Причому необхідно розрізнити три аспекти змін: техніко-технологічний (інструментальні засоби вирішення завдань), соціально-інституційний (вдосконалення

інституційної сфери суспільства) та культурно-ціннісний (народні традиції, історичний досвід, соціальна спадщина). Складність сприймання інновацій зростає від першого з них до третього. Й справа тут не в “національних особливостях”, притаманних кожній державі, а у масштабі та рівні раніше досягнутого індустріального розвитку, багатому науково-промислового потенціалу, якості загальноосвітньої та професійної підготовки кадрів та місці в геополітичній системі здержок і противаг. Тобто у цьому зв'язку важливо більш ретельно враховувати глибинний і багатобічний характер постмодернізації, її адаптацію до сподівань населення і укріплення в народних традиціях. Україні легше побудувати не “чистий ринок” класичного зразку (який базується на вестернізованих моделях свободи, рівності, індивідуалізму, світської держави, приватної власності, громадянського суспільства тощо), а саме інформаційне суспільство та постринкове господарство, яке засновано і на позаринкових засадах. Для цього необхідно рухатися не тільки від соціально-ієрархічної організації суспільних відносин до економічної, але й за її допомогою – до соціокультурної. Одночасно слід вдосконалювати не тільки технічне устаткування виробництва, але й соціально-інформаційні відносини, суспільну культуру і етику.

Відтак соціальне управління має прямувати від жорсткості до м'якості, від масовості до компактності, від детермінованості технологією до вибору технологій, від визначеності організаційних меж до їх розмитості та рухомості. Розвиток особистості і персоналізація праці замість нівелювання людей і усереднення функцій стають провідним фактором ефективних соціальних технологій. Етична база соціально-інформаційних відносин охоплює не тільки минулі (у тому числі релігійні та ієрархічні) цінності, але й нові, пов'язані з критичним поглядом на “технологічне рабство” та економічний імператив життя, з орієнтацією на гармонійність праці і самостійність вибору діяльності, її місця і часу. Причому під час постмодернізації співіснують структури і натурального, і товарно-ринкового, і постринкового секторів. Так, відрізняються риси організацій: 1. Традиційних (у своїй основі – ремісних); 2. Рационально-бюрократичних (механічних, формалізованих, жорстко ієрархічних, які народжені модернізмом); 3. Рационально-інноваційних (перехідний тип, який поєднує риси механічні та органічні); 4. Інноваційно-синергетичних (органічних, які відповідають постмодерним вимогам розгортання і використання комплексу сутнісних сил кожного). Відповідно, реальна різноманітність постмодернізації підтримується процесами: 1) виникнення поліпрофесійних організацій нового типу; 2) перетворення деяких колишніх рационально-бюрократичних у перехідні рационально-інноваційні; 3) розщеплення перехідних рационально-інноваційних структур на менші, які мають інноваційно-синергетичний характер; 4) утворення великої кількості порівняно невеликих венчурних компаній; 5) виникнення маси нових малих високотехнологічних фірм. Їх стратегічне партнерство складається за закономірностями не жорстких ієрархій традиціоналізму або ринків

модерну, а нових господарських сітей і орієнтує на нові управлінські технології, а також сполучення деяких із них відповідно принципам "кібернетики другого порядку". Так, ідеї виробничої демократії, групової організації праці, збагачення діяльності, гнучкого робочого часу, корпоративної культури, проектно-матричного управління та утворення на їх основі "управлінських композицій" можуть принести більший ефект саме під час постмодернізації, а не в класичних ринкових умовах – через ширший спектр наслідків рішень.

Причому якщо модерністські орієнтації у нашому суспільстві з'явилися у вигляді адміністрування, то постмодерністські реалізуються як стимулювання бажаних трансформацій. У результаті саме через стимули локалізуються якості інноваційно-синергетичного управління соціально-інформаційними відносинами творчості. Побудова моделі формування стимулів творчості дозволяє виділити в ній елементи безпосередні (виробництво - потреби - інтереси - стимули - зацікавленість - ставлення до праці - творча активність) і непрямі (опосередкування стимулів впливом здібностей, цілей і цінностей, посилення ролі мотивів). Вичерпання прямих важелів ставить завдання більш активного використання непрямих. Від комплексу утворення стимулів слід відрізнити систему реалізації стимулів в господарській практиці (власне стимулювання), яка охоплює підсистеми розподільну та відтворювальну, а також стимулювання більш повного розвитку здібностей кожного і підвищення зацікавленості у зростанні ефекту. Підвищення ефективності соціального управління через стимулювання творчості потребує: 1) розвиток гнучких режимів діяльності; 2) відбір місць "точечного розвитку"; 3) забезпечення законодавчого поля інформаційних відносин; 4) заходи щодо розширення демократії та самодіяльності; 5) врахування регіональних традицій. Здійснення м'якого регулювання орієнтує на такі пріоритети державної політики, як: 1) селективний розвиток технології прориву – джерела підйому експортного потенціалу і забезпечення економічної незалежності; 2) масове тиражування

базових технологій – основи росту якості, екологічної безпеки і товарної маси; 3) ліквідація застарілих виробництв; 4) прийняття рішень щодо підтримки досягнутого рівня одержання енергії одночасно з переходом до режиму, який стимулює скорочення витрат і цін; 5) інвестування в людину – охорону здоров'я, культуру, науку, освіту.

Висновки

Отже стан соціальних відносин істотно потерпів від злому звичних моральних та ідеологічних орієнтирів, зміни ціннісних ієрархій, державних пріоритетів та орієнтацій. Але спогадами про минулу велич держави та міцність соціальних гарантій жити неможливо. Для забезпечення гідного положення країни та її населення стан "між" великими соціально-економічними Проектами має закінчитися. Необхідною є проведення в умовах зміцнення постсучасних процесів нової модернізації, яка поєднає раціональні та ірраціональні чинники соціального життя у творческій напрузі народу як провідного чиннику постсучасної конкуренції. Причому перспективними є тільки ті шляхи засвоєння соціальної раціональності постсучасного світу, які дозволяють підвищувати добробут народу, його упевненість в майбутньому та зміцнити захист самоідентифікації. Втім можливості існують тільки для тих, хто в змозі (має адекватні якості) скористатися ними. Відтак для здійснення окремих проектів потрібна концепція модернізації (причому не тільки загальної модернізації країни, але й на ключових, проривних, напрямках). Однак сьогодні суттєвою проблемою стає підміна дійсності ілюзією – і навпаки при нав'язуванні "гри в життя" з рішенням неіснуючих проблем і створенням непотрібних речей, активним формуванням ілюзорно-віртуального миру, що потребує нових підходів до суспільних стратегій, пов'язаних з більш активним використанням традицій і звичаїв, колективних відносин і взаємодій, неформальних комунікацій і соціальних мереж, з синтезом елементів керованості, самокерованості та некерованості, науки, міфів та символів.

Література

1. Берг А.И. Информация и управление / А.И.Берг. – М.: Экономика, 1966.– 64 с.
2. Урсул А.Д. Природа информации / А.Д.Урсул.– М.: Политиздат, 1968.– 288 с.
3. Хакен Г. Информация и самоорганизация / Г.Хакен.– М.: Мир, 1991.–240 с.
4. Шемакин Ю.И. Семантика самоорганизующихся систем / Ю.И.Шемакин. – М.: Академический проект, 2003.– 176 с.
5. Шедяков В.Є. Стимулювання бажаних трансформацій шляхом інформаційних впливів в умовах постсучасності / В.Є. Шедяков // Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони.– 2009.– № 1(4).– С. 65–71.
6. Шедяков В.Є. Якість соціального управління як чинник національної безпеки / В.Є. Шедяков // Стратегічна панорама.– 2009.– №1.– С.39–43.
7. Шедяков В.Є. Стратегічне управління модернізацією соціальних відносин / В.Є.Шедяков // Соціальна психологія.– 2009.– № 1 (33).– С. 85–92.
8. Шедяков В.Є. Постмодернізація трудових відносин як об'єкт соціального управління / В.Є.Шедяков: Автореф. дис. доктора соціол. наук.– Харків, 1996.– 32 с.
9. Шедяков В.Є. Социальное управление циклическими процессами трансформации общества: поиск оптимальности / В.Е.Шедяков // Циклы природы и общества / Под ред. Чурсина В.Д., Соколова Ю.Н., Шедякова В.Е.: Тез. 3 Междунар. конф. Вып.1, 2.– Ставрополь, 1995.– С.284–286.

Стаття посвячена розгляду важливих проблем розвитку соціальних відносин з точки зору формування Проекта розвитку суспільства.

Ключові слова: соціально-інформаційна система, інформаційні відносини, модернізація.

The article is dedicated to the important problems of information relations development from the point of view of regulating of modernization of social-information system.

Key words: social-information system, information relations, modernization.